

YTTRANDE

2022-10-28

Dnr U2022/02568

Elevernas riksförbund
Norr Mälärstrand 24, 112 20 Stockholm

Elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå (dnr U2022/02568)

Sammanfattning

Elevernas riksförbunds övergripande uppfattning är att de förslag som presenteras i promemorian är positiva. Vi tillstyrker att elever lättare ska få läsa i snabbare takt och på en högre nivå, då vi anser att det är en viktig åtgärd för de elever som har extra lätt för ett eller flera ämnen.

Elevernas riksförbunds huvudsakliga synpunkter på promemorian är inledningsvis att vi saknar förslag på elevinflytande. Vi yrkar därför på ett tillägg där elevens rätt till inflytande specificeras i meningen "...om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det." i de föreslagna lydelseerna i 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c §. Vi föreslår även att stödjande insatser bör riktas till elever, liksom de förslag på stödjande insatser riktade till olika personalkategorier i skolan.

En ytterligare synpunkt från Elevernas riksförbund är att studie- och yrkesvägledning bör inkluderas i personalkategorier som ska få kompetensutveckling (6.1). Detta eftersom studie- och yrkesvägledning är en viktig komponent för att eleverna ska kunna ta välinformerade beslut kring sin skolgång. Vidare ser vi en risk med att förslagen inte kommer fungera i praktiken om inte resurser till skolorna ökar. Avslutningsvis saknar vi ett genomgående likvärdighetsperspektiv i promemorian.

Synpunkter

1. Författningsförslag

I de föreslagna lydelseerna i 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c § ser Elevernas riksförbund en risk med meningen "...om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara

studierna och elevens vårdnadshavare medger det.” Detta eftersom det inte finns någon indikation på elevinflytande och elevers rätt till inflytande i frågor som rör dem.

Vi yrkar därför på ett tillägg där elevens rätt till inflytande specificeras i meningen “...om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.” i de föreslagna lydelseerna i 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c §. Tillägget kan förslagsvis vara likt tillägget i den föreslagna lydelsen i 16 kap. 15 §: “om eleven medger det”. Här hänvisar vi även till artikel 12 i Barnkonventionen: “Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet”.

Vidare föreslår Elevernas riksförbund att utredningen tittar närmare på möjligheten för separata möten med elev och vårdnadshavare kring huruvida eleven ska läsa i snabbare takt eller på en högre nivå. Detta eftersom det kan finnas en divergens mellan vårdnadshavare och elev angående elevens utbildning.

6.1 Stödjande insatser ska riktas till flera olika personalkategorier i skolan

Elevernas riksförbund bifaller att stödinsatser i form av kompetensutveckling ska riktas till lärare och personal inom elevhälsan. Vi föreslår däremot att kompetensutveckling för studie- och yrkesvägledning även bör läggas till i förslaget. Studie- och yrkesvägledning framhålls både i promemorian och av elever som en viktig komponent för att eleverna ska kunna ta välinformerade beslut kring sin skolgång, och bör därmed inkluderas i förslaget.

Trots bifall (med förslag på tillägg) på punkt 6.1 är Elevernas riksförbund oroad över hur promemorians förslag kring stödjande insatser riktade till flera olika personalkategorier i skolan ska fungera i praktiken. Detta med hänsyn till den rådande lärarbristen, och de knappa resurserna hos både elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen. Dessutom skiljer sig tillgängligheten för elevhälsa och studie- och yrkesvägledning markant mellan skolor. Vi yrkar därför på att promemorian bör utreda och komma med förslag på hur skolorna ska få mer ekonomiska resurser. Annars ser vi inte hur förslaget i 6.1 med stödjande insatser från Statens skolverk kan fungera i praktiken på ett likvärdigt sätt.

Övriga synpunkter från Elevernas riksförbund

• Stödjande insatser bör även riktas till elever

Elevernas riksförbund bifaller att stödinsatser i form av kompetensutveckling ska riktas till lärare och personal inom elevhälsan (6.1), men saknar förslag på ökad kunskap om möjligheterna att läsa i snabbare takt eller på en högre nivå hos eleverna. Vi efterfrågar således ett förslag beträffande riktade stödinsatser till eleverna, i syfte att öka kunskapen för elever kring möjligheterna att läsa i snabbare takt och på en högre nivå, likt förslaget i 6.1.

Vi menar att betydelsen av elevers ökade kunskap borde vara likvärdig med betydelsen av skolledningens och skolpersonalens ökade kunskap kring promemorians ämne. Här hänvisar vi till s. 54 i promemorian: "Bristande ledning och stimulans kan enligt Skolinspektionen medföra att eleven aktivt underpresterar i ett försök att passa in [...]". Det är således tydligt att initiativet att läsa i snabbare takt eller på en högre nivå i vissa fall måste komma från eleven själv, då särbegåvning och/ eller högpresterande inte alltid kan uppfattas av omgivningen. Vidare är stödjande insatser för ökad kunskap hos elever av vikt eftersom besluten handlar om elevens inflytande över sin egen utbildning. Vi anser att alla elever har rätt till inflytande i frågor som rör dem, och att ett sådant inflytande försvåras om det råder okunskap hos eleven angående möjligheterna att läsa i snabbare takt eller på en högre en nivå.

• **Likvärdighet**

Elevernas riksförbund är oroliga över att förslagen i promemorian kan komma att bli en fråga om likvärdighet. Vi saknar förslag från utredningen kring hur ändringarna kommer alla elever lika tillhanda. Eftersom ändringarna och tilläggen inte innebär nya obligatoriska uppgifter som ska åtföljas av en statlig finansiering (s. 87) ser vi en risk med att skolor med färre resurser inte har möjlighet att nyttja promemorians förslag. Elevernas riksförbund är oroliga över att förslagen därmed kan leda till en än mindre jämlik kunskapsnivå, samt en mindre likvärdig skola runtom i landet. Vi saknar ett genomgående likvärdighetsperspektiv i promemorian.

• **Gränser mellan de olika utbildningsnivåerna**

Elevernas riksförbund anser att promemorians förslag i helhet är positivt, men vill ändå lyfta vikten av att man värnar om gränserna mellan utbildningsnivåerna. Att värna om gränserna mellan nivåer och betydelsen av att genomföra en nivå innan nästa nivå påbörjas behöver dock inte motsätta att det finns möjligheter att kringgå detta för de elever som skulle gynnas att läsa i snabbare takt eller på en högre nivå.

Stockholm 28 oktober 2022

*Chiara Bergmark, förbundsordförande,
Astrid Othelius, pressekreterare,*
Elevernas riksförbund